

Nagy Iván e levél nyomán azt a nyilatkozatot teszi, hogy ő tehát tévedett s a Magyarország Családai II. k. 232. lapján Botyán „Imre helyett sajtóhibából áll János, aki eszerint nem volt fia a címerlevélszerző Botyán Andrásnak“

Nos én, akinek e címerlevél jelenleg őrizetére van bízva s az most előttem fekszik, kijelentem, hogy nem Nagy Iván tévedett, hanem Harmos Gábor, mert a kérdéses társ-szerző neve, amint az világosan olvasható, nem Imre, hanem János (. . . ac Stephanum, Andream et Joannem filios stb.).

Az armálisban a nemesítettek származására vonatkozólag a szokásos formula (e statu et conditione ignobili) olvasható. Minthogy a 17-ik században három nemeslevelet is nyert Botyánok valamennyien egy törzsből származtak s mint az a Turul I. k. 149. lapján Thaly Kálmán kutatásai alapján jelezve van, már a 16-ik században s tán korábban is nemesek voltak: ezen nemeslevél szövege is azt a már sokszorosan bebizonyított tényt igazolja, hogy a nemeslevelekben szereplő személyek korábbi *nemnemes származására* vonatkozó sablonos kitélt nem mindig lehet valóságként elfogadni.

Botyán generális családjának ezen armálisban említett tagjai Barsmegyében éltek. Utódai azonban Nógrádmegyébe költöztek s ma is itt élnek közsorban, egyik másik faluban. **M. S. J.**

Hivatalvizsgálat. Komáromy András országos levéltárnok újabban Borsodmegye levéltárát vizsgálta meg a belügyminiszter ismert körrendelete alapján és meggyőződést szerzett e levéltárban uralkodó példás rendről.

Fejérmegye levéltárának selejtezése. Fejérmegye 1913. évben szabályrendeletet alkotott a vármegyei levéltár selejtezéséről. Ebben a selejtezés-sel megbízott tisztviselők részére úgy a közigazgatási mint az árvaszéki iratok selejtezéseért havi 100 K tiszteletdíjat állapított meg a vármegye közönsége. A belügyminiszter leiratában megtagadta e határozat jóváhagyását azzal a megokolással, mivel nem tarthatja megengedhetőnek, hogy tisztviselők hivatali munkájukért külön díjaztassanak. Attól azonban nem zárkózik el, hogy a kiselejtezett papiros anyag értékesítéséből befolyó jövedelem a selejtezést végző tisztviselőknek jutalom címén kiosztassék. E leirattal szemben a vármegye fentartotta eredeti határozatát és kérte a javadalmazás megállapítását, amely nem hivatali munkáért jár, hanem a tisztviselők rendkívüli időben teljesített rendkívüli munkájának tiszteletdíja.

Pályázat. Zala vármegye alispánja pályázatot hirdet Zalavármegye főlevéltárosa állására, mely nyugdíjazás folytán üresedett meg. A pályázati kérvényeket június 20-ig kell benyújtani. Zalavármegye alispánjához. A pályázat feltételei a hirdetményben olvashatók e szá-munkban.

Irodalom.

Nemes családok Csanád vármegyében. Irták: *Barna* János középiskolai tanár és *Sümeghy Dezső* vármegyei főlevéltáros 4° 241 l. Makó, ifj. Gaál László kny. A vármegyei levéltárak Nobilitaria anyagának feldolgozása újabb kötettel gyarapodott. Csanád vármegye nemes családait ismerjük meg abból a testes kötetből, mely nem régen jelent meg Makón, Barna János és Sümeghy Dezső tollából. Pest, Temes, Háromszék, Heves, Udvarhely, Vas, Komárom, Gömör vármegyék hasonló tárgyú monografiái után Csanádmegye csatlakozik kevészámu nemes családjával az országszerte folyó genealogiai munkálathoz. Tulajdonképpen meglep bennünket az anyag gazdagsága, melyet a mű nyújt, amikor az 1754|55. évi országos összeírásban Csanád vármegye 11 családdal szerepel, ime a szerzők gondos és lelkiismeretes kutató munkája közel 400 család történetéhez nyújt vezérfonalat! A munka módszeres szerkesztése, a források gondos egybegyűjtése és lelkiismeretes felhasználása a szerzők elvitázhatlan érdeme, akik a családok történetének tárgyalásánál kiterjeszkednek azok közéleti szereplésére, igen sok helyt nagybecsü nemzedékrendi munkálatokat adnak és a források idézésével megkönnyítik a részletes kutatás munkáját. Így válik a munka Csanád vármegye történetének is elsőrangú forrásművévé, melyet haszonnal forgathatnak a helyi monografusok. A négyszáz család közli nem egy történelmi névre akadunk: a Bánhidyak, Justhok, Kállayak, Marczibányiak, Návayak, Vasárhelyiekre, akik az ország történetében is névhez jutottak. A munkát Csanádmegye tisztviselőnek 1730—1849-ig összeállított névsora fejezi be és pontos névmutató teszi könnyen használható kézikönyvvé. A munkát genealogiai irodalmunk nyereségéeként üdvözljük, amelyet egy levéltár, könyvtár és genealogus sem nélkülözhet. A tartalmas és fényüzéssel kiállított kötet ára 15 K. Megrendelhető Csanád vármegye levéltáránál.

Bübijosok és boszorkányok Komárom vármegyében. Ezen a címen dr. Alapi Gyula, főlevéltárnok egy 62 negyedréte lapra terjedő, csinos kiállítású füzetet adott ki a folyó évi április hóban Komáromban. Az értékes munkát hosszabb tanulságos előszó vezet be, melyben kiterjeszkedik szerző a magyar boszorkánypererek irodalmára; szól a boszorkányságnak nevezett babona fajtáiról, a rontásról, az ördöggel való szövetkezésről, amelyekre vonatkozólag érdekes pererek iratai maradtak fenn Komárom vármegye gazdag levéltárában. Ismerteti a bűnvádi eljárást s erre nézve jog- és kulturtörténeti szempontból sok érdekes és új adattal szolgál. A mű hat ilyen pert ír le, különálló fejezetekben, melyek gondos előadásuk, színes nyelvezetüknél fogva szépirodalmi tekintetben is értékes és élvezetes olvasmányok. Érdekesen jellemzik a már — szerencsére — letűnt kort s a régi komárommegyei nép lelki világát. Érdemes volna már levéltárakból is kikutatni és kiadni a hasonló történeteket, melyek a már-már kihalt magyar mithológiára is sok ismeretlen adatot tartalmaznak. Dr. Alapi Gyulának beható tanulmány alapján, avatott tollal megírt munkája 1 K 20 fillérért rendelhető meg a szerzőnél. **Literátus.**

Folyóiratok szemléje.

A Turul 1914. évi 1. füzetében Hajnal István IV. Béla királyi kancelláriájáról értekezik, Nagy Géza, az árpádkori történelem e szakavatott tollú ismerője, Trónöröklés az Árpádok alatt címen ír dolgozatot, Wertner Mór: Kihaltak-e az Árpádok 1301-ben? nemzeti királyaink e régi problémájával foglalkozik. A vegyes közlemények közt Jurkovich Emilnek Az Agmánd nemzetség eredete c. cikkre írt választ olvassuk. Irodalom és folyóirat-szemle zárják be a füzet tartalmát.

A Századok f. é. 5. számában R. Kiss Kiss István Az első magyar közjog c. dolgozatát, — Váczy János pedig A nemzeti felbuzdulás c. tanulmányát fejezi be. Szabó Dezső az 1491-i pozsonyi békét ismerteti új világításban és új kútfők alapján, Vonház István a

szatmármegyei német telepítésről írt dolgozatát végzi be. A Történeti Irodalom rovat Sörös Pongrác: A pannonhalmi apátság története XII. A és B kötetek, Jóna János: A csikszentgyörgyi, csikmindszenti, csikszentkirályi Józsa család története, Franz Kováts: Handelsverbindungen zwischen Köln und Pressburg (Pozsony) in Spätmittelalter, Divéky Adorján: Zsigmond lengyel herceg budai számadásai, Éble Gábor: A nagykárolyi gr. Károlyi család leszármazása, Lukinich Imre: Bethlen István és Bethlen Péter külföldi iskoláztatása c. műveinek ismertetését nyújtja. Folyóiratszemle, két viszonzóirat és egyesületi közlések zárják be a füzetet.

A Családtörténeti Lapok. Kempelen Béla havi folyóiratának 2. füzeté A szeregovai és farnosi Kandók történetét olvassuk dr. Hazslinszky Rezső tollából, közli az Erdey család címeres levelét, Miskolczy-Simon János a Tornócs családrol ír ismertetést, Géczy Endre A felsőgéczi, garamszegi és farkasfalvi Géczy család, Benkó Imre A Zemplényi család történetével foglalkozik, majd a Gerenday Tóth családról közöl a lap ismertetést. A folyóirat többi részét kisebb rovatok töltik meg.

A Komárom, dr. Alapi Gyula, a Komáromi Jókai Egyesület főtájkára szerkesztésében megjelent I—II. füzeté Brigetio címen okori történeti tanulmány közlését kezdi meg Alapi Gyula tollából, dr. Edelényi Szabó Dénes Komárom vármegye népessége 1715—1910 címen a jobbágy összeírásokat közli a megye községeiből, Sörös Pongrác főisk. tanár, a M. Tud. Akadémia tagja Pannonhalma contra Matkovich címen érdekes birtokper történetét írja meg, dr. Alapi Gyula vármegyei főlevéltáros Komáromvármegye középkori okleveleinek közlését kezdi el az 1276—1301 terjedő időről. Kisebb közlemények Sörös Pongrác, dr. Alapi Gyula, dr. Edelényi Szabó Dénes tollából töltik meg a füzetet, mely az Egyesületi közlésekkel és Repertóriumban közölt komáromi vonatkozású dolgozatok felsorolásával végződik.

Szakkérdések és körözüvények.

Ez a rovat kartársainknak, kik egyesületünk tagjai továbbá a Levéltárosok Lapja előfizetői részére díjtalanul áll rendelkezésre szakkérdések megvitatására.

A körözüvények közzétételéért öt sorig minimális díj, 2 K küldendő be a szerkesztőséghez.

A Szerbiából (lásd Rietstap Armorial Général II kötet) beköltözött nemes Morovics-csajád nemességére és címerére vonatkozó adatokat keresem. Ha ezek fellelhetők, kérek címerre és költségemre értesítést. Vármegyei főlevéltárnok, Miskolc.